

Доля бібліографа (Пам'яті Валентини Денисівни Прокопової)

22 квітня цього року після тяжкої хвороби пішла з життя Валентина Денисівна Прокопова, трохи не доживши до свого сімдесятиріччя. Валентина Денисівна була завідувачкою науково-бібліографічного відділу Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Відмінником освіти України, лауреатом премії імені К. І. Рубинського, автором близько 80 бібліографічних видань.

Валентина Денисівна народилася 6 листопада 1935 р. у місті Тамарівка Курської області. В 1958 р. закінчила Ленінградський державний педагогічний інститут ім. А. І. Герцена. Потім вона разом з чоловіком – військовим хірургом – їде до міста Североморськ Мурманської області, де стає завідувачкою бібліотеки клубу офіцерів. Там, у суворих умовах Далекої Півночі, у гарнізоні, де єдиним осередком культури була бібліотека, вона переконалася, що бібліотечна справа – її призначення. За сумлінну працю молода завідувачка бібліотеки багаторазово нагороджується грамотами та подяками. В 1966 р. сім'я Прокопових переїжджає до Харкова. Валентина Денисівна влаштовується на роботу в Центральну наукову бібліотеку Харківського державного університету, якій вона віддасть майже 40 років і яку покине, лише пішовши з життя.

Спочатку Валентина Денисівна працює бібліотекарем із переінвентаризації, потім – у навчальній бібліотеці, просунувшись кар'єрною драбиною до посади головного бібліотекаря. З 1 липня 1975 р. її призначено завідувачкою науково-бібліографічного відділу. За минулі 30 років вона як бібліограф видала велику кількість покажчиків, написала низку бібліотекознавчих статей, сформувала спільно із колективом свого відділу унікальний фонд для довідкового обслуговування. Валентина Денисівна виплекала й сам колектив, дружний та згуртований. Її дуже поважали вчені університету, приходили до неї за порадою.

Валентина Денисівна була авторкою, співавторкою та бібліографічним редактором близько 80 праць, серед яких такі фундаментальні посібники, як «Григорій Сковорода» (перший в Україні покажчик, присвячений українському філософу), «Горькознавство на Україні (1919–1980)», «Вихованці Харківського університету», «Библиографический словарь ученых Харьковского университета» (томи «Ректори», «Історики»). Видання «Ректори» було визнане Бібліотечною асоціацією України кращим покажчиком 1995 року. Багато сил віддала В. Д. Про-

копова систематичному покажчику з історії Харківського університету за 200 років його існування, який налічує понад 7000 найменувань. Їй належить ціла низка бібліографій, присвячених ученим Харківського університету. Серед них – засновник Харківського університету В. І. Каразін, ректор, доктор фізико-математичних наук І. Є. Тарапов, історики В. І. Астахов, Д. І. Багалій, Ю. Й. Журавський, Б. П. Зайцев, В. І. Кадєєв, С. М. Куделко, О. О. Кучер, В. К. Міхєєв, І. К. Рибалка, А. Г. Слюсарський, І.-Ш. Х. Черномаз, І. Л. Шерман, Б. А. Шрамко, філософ М. І. Сазонов, економіст Ю. І. Терехов, біолог В. Г. Шахбазов. Валентина Денисівна була укладачкою персональних покажчиків, присвячених вихованцям Харківського університету – математику М. В. Остроградському, економісту М. І. Туган-Барановському, Героям Радянського Союзу, які закінчили Харківський університет або навчалися в ньому.

В. Д. Прокопова також брала участь у складанні бібліографічних посібників, які відображають розвиток науки в Харківському університеті: «История славяноведения в Харьковском университете», «История древнего мира», «Українська та російська сорабістика ХІХ–ХХ вв.», «Архівознавство» та ін. Їй належить низка покажчиків, присвячених методиці викладання окремих дисциплін у школі, рекомендаційних покажчиків на допомогу читачеві. У співавторстві з М. Г. Швалбом та Ю. Г. Шевченко вона розробила «Методические рекомендации по библиографическому оформлению дипломной и научной работы», які неодноразово перевидавалися та до цього часу користуються активним попитом читачів. Валентина Денисівна була редактором Читань пам'яті бібліотекознавця К. І. Рубинського, монографії «Історія Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету за 200 років», яка незабаром вийде у світ.

Вона активно працювала над укладанням «Енциклопедії сучасної України», готуючи багато матеріалів про вчених Харківського університету, що увійшли до енциклопедії. Їй належать також дослідження про бібліографічну роботу в ЦНБ, які друкувалися у матеріалах бібліотекознавчих конференцій та фахових часописах.

В. Д. Прокопова брала участь і в міжнародних конференціях. Наприклад, у конференції викладачів наукової інформації, яка проходила в бібліотеці Познанського університету 1988 р. Її доповідь про досвід роботи вишівських бібліотек м. Харкова з проведення занять зі

студентами була надрукована в тезах конференції німецькою та польською мовами. У 2000 р. доповідь В. Д. Прокопової та С. Б. Глибицької «Розвиток краєзнавчої бібліографії в Центральній науковій бібліотеці Харківського університету» була подана на 19-ту Міжнародну конференцію, присвячену українській бібліографії, що проходила в Іллінойському університеті (США).

1997 р. Валентині Денисівні присуджено премію імені К. І. Рубинського, того ж року вона була нагороджена грамотою Міністерства освіти України за внесок у розвиток історичного краєзнавства. У 2000 р. В. Д. Прокопова отримала подяку Головного управління освіти і науки Харківської державної адміністрації за роботу в розкритті унікальних скарбів Центральної наукової бібліотеки ХНУ, у 2001 р. Міністерство освіти і науки

України присвоїло їй звання «Відмінник освіти України».

Валентина Денисівна могла би ще багато зробити, якби хвороба не перервала шлях цієї непересічної людини, майстра своєї справи, турботливої матері, опіку якої відчували не тільки близькі люди, але й усі, хто з нею співпрацював. Її посмішка, щире слово не підуть з наших сердець, а її праці ще багато років та десятиліть будуть служити на користь науці.

Н. Березюк,

гол. бібліограф ЦНБ

Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

С. Глибицька,

гол. бібліограф ЦНБ

Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Пам'яті Романа Йосиповича Целінського (30.11.1928 - 08.11.2005)

Відомий бібліотекознавець, бібліограф, заслужений працівник культури УРСР Роман Йосипович Целінський майже 50 років свого життя віддав благородній справі – роботі на вітчизняній бібліотечно-бібліографічній ниві.

Все його творче життя і трудова діяльність були тісно пов'язані з Центральною (нині Державною) науковою сільськогосподарською бібліотекою Української академії аграрних наук.

Роман Йосипович Целінський народився 30 листопада 1928 р. у Харкові в сім'ї робітника. До Великої Вітчизняної війни Р. Й. Целінський встиг закінчити 5 класів середньої школи. Під час тимчасової окупації німецькими загарбниками Харкова Роман Йосипович був зв'язківцем у підпільній організації, яка діяла у Комінтернівському районі міста.

Після визволення Харкова Р. Й. Целінський закінчив сім класів середньої школи, в 1946–1949 рр. навчався у Харківському технікумі харчової промисловості, після закінчення якого вступив до Харківського бібліотечно-го інституту.

Закінчивши інститут в 1954 р., він працював викладачем у Дубнівському бібліотечному технікумі.

З 1955 по 1958 рік Роман Йосипович працював інструктором культурно-освітнього відділу Рівненського обкому ЛКСМ(У).

З 1958 по 1964 рік працював завідувачем відділу каталогів і довідково-бібліографічної роботи Книжкової

палати УРСР. У 1962 р. був нагороджений знаком «За отличную работу».

25 лютого 1964 р. наказом Міністра сільського господарства УРСР Р. Й. Целінський був затверджений на посаді директора Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки МСГ УРСР, яку очолював до 1998 р.

На цій посаді розкрився його організаторський талант. За безпосередньої участі Р. Й. Целінського проведені перший та другий конгреси бібліотекарів України, засідання Української бібліотечної асоціації. Велике значення він приділяв питанням міжнародного співробітництва ЦНСГБ УААН.

За значні заслуги у розвитку бібліотечної справи в Україні та багаторічну діяльність Р. Й. Целінський був нагороджений Почесними грамотами Президії Верховної Ради УРСР і Міністерства культури УРСР, медалями «В пам'ять 1500-летия Киева», «Ветеран труда», значком Міністерства сільського господарства «Отличник социалистического сельского хозяйства», дипломом другого ступеня Головного комітету Виставки досягнень народного господарства Української РСР. 1971 р. йому було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури Української РСР».

Ратні подвиги ветерана відзначені орденами Вітчизняної війни II ст., Богдана Хмельницького III ст., медалями.